

Handläggare
Ingrid Asker
018-727 43 37

Datum
2015-09-22

Diarienummer
2015-003684-MI

Till miljö- och hälsoskydds nämndens
sammanträde den 30 september 2015

Miljö- och energidepartementets betänkande: *Bisfenol A – Kartläggning och strategi för minskad exponering*

Remiss från Miljö- och energidepartementet , dnr. M2015/415/Ke
Remisstid: 30 september 2015

Förslag till beslut:

Miljö- och hälsoskydds nämnden föreslås besluta att överlämna yttrande till Miljö- och energidepartementet enligt bilaga 1.

Sammanfattning

Den föreslagna strategin för minskad exponering av bisfenol A (BPA) och de mål som är kopplade till den är genomtänkta och väl motiverade. Förslagen bör därför antas av regeringen, men med ett förtydligande om att bisfenol A inte ska ersättas med andra bisfenoler eller särskilt hälsofarliga ämnen.

Ärendet

Bisfenol A (BPA) är ett ämne som tillverkas i mycket stora mängder och som har en rad olika användningsområden. Den största användningen av BPA är i tillverkning av plaster, men de två största källorna för exponering är via termopapper¹ och livsmedelsförpackningar av metall. Trots att BPA är kortlivat påträffas det i nästan alla urin- och blodprov från människa. Det har även påträffats i miljön, t. ex i vatten, slam, sediment, luft och vattenlevande djur. Detta tyder på att vi människor och miljön runt omkring oss, är kontinuerligt exponerade för ämnet.

BPA tros kunna ha skadliga effekter på människors hälsa och på miljön p.g.a. sina hormonstörande och reproduktionsstörande egenskaper. Effekter som har kunnat kopplas till BPA är bland annat fetma, påverkan på hjärnans utveckling samt effekter på bröstkörteln. Effekter av BPA är dock mycket omdiskuterade och det finns olika uppfattningar om vilka

¹ Värmekänsligt papper som används i bl. a. kvitton och biljetter.

som är relevanta för människor samt vid vilka halter dessa effekter kan uppstå. Flera olika myndigheter och forskare har utrett ämnet och i flertalet fall har utredningen identifierat risker med användningen av BPA.

Med anledning av den höga exponeringen för BPA, tillsatte regeringen under 2014 en utredare som fick i uppdrag att kartlägga användningsområden för BPA samt ge förslag på hur exponeringen kan minskas. Det aktuella betänkandet är en sammanställning av vad utredaren har kommit fram till och ett förslag till vilka mål och vilken strategi regeringen bör anta.

Sammanfattning av förslagen

Utredningen har kommit fram till sju konkreta mål för hur exponeringen för BPA ska minskas. Dessa mål kan kort sammanfattas som att utfasningen av BPA i livsmedelsförpackningar i första hand ska ske på frivillig basis och i andra hand kan det bli aktuellt med ett förbud.

Användningen av BPA i termopapper är under utredning i en pågående EU-process. Om inte denna leder till att kommissionen förbjuder BPA bör regeringen undersöka om det finns en möjlighet att införa ett nationellt förbud.

Utöver detta bör Sverige samarbeta med och stödja andra EU-länder och EU-organ som verkar för en utfasning av BPA. I detta ingår att lyfta fram behovet för förändringar i lagstiftningen, verka för kunskapsutbyte mellan EU:s livsmedels- och kemikalieorgan Efsa och Echa samt vid behov samordna arbetet.

Anna Axelsson
miljödirektör

Bilagor

Yttrande över Miljö- och energidepartementets betänkande *Bisfenol A – kartläggning och strategi för minskad exponering*

Handläggare
Ingrid Asker
018- 727 43 37

Datum
2015-09-30

Diarienummer
2015-003684-MI

Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande över Miljö- och energidepartementets betänkande *Bisfenol A – kartläggning och strategi för minskad exponering*

Remiss från Miljö- och energidepartementet , dnr. M2015/415/Ke
Remisstid: 30 september 2015

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har följande synpunkter på departementets betänkande om bisfenol A.

Förslag till mål och strategi

Den föreslagna strategin för minskad exponering av bisfenol A (BPA) och de mål som är kopplade till den är genomtänkta och väl motiverade. Nämnden anser därför att förslagen bör antas av regeringen, men att två av målen behöver förtydligas och att en strategi för hur substitutionen ska ske krävs.

Ökade frivilliga insatser mot BPA inom livsmedelskedjan genom tydlig målstyrning och uppföljning

Strategin att låta utfasningen av BPA i ytskikt som är i kontakt med livsmedel skötas av industrin är ekonomiskt fördelaktig och troligtvis minst tidskrävande för alla parter. Det lägger dock ett stort ansvar på industrin och ställer höga krav på tydligt satta mål. I målet under punkt 2 (sid. 15) framgår det att ”utgångspunkten ska vara att BPA inte substitueras med andra bisfenoler eller särskilt hälsofarliga ämnen”. För att detta mål ska bli verklighet krävs det en tydlig styrning från regeringen mot att substitution med andra bisfenoler eller särskilt hälsofarliga ämnen inte är ett acceptabelt alternativ.

I förslaget till utförande av kontrollstation (sid. 253) framgår det att en enkät- och intervjustudie med syfte att insamla information om bl. a. vilka alternativ som ersätter BPA bör genomföras. Studien bör enligt förslaget inriktas på branschorganisationer och ett representativt urval av företag inom berörda branscher (grossister, dagligvaruhandel och livsmedelsindustrier). Nämnden anser att branschen i samband med kontrollstationen bör åläggas att visa att den substans som har ersatt BPA är säkrare att använda. Annars finns

risken att nya problem uppstår och att miljö- och hälsovinsten med att fasa ut BPA går förlorad.

Förbud mot BPA i ytskikt som är i kontakt med livsmedel

Om målen under punkterna 1 och 2 (sid. 15) inte uppfylls bör regeringen, enligt utredaren, överväga att införa ett förbud mot BPA i ytskikt som är i kontakt med livsmedel. Nämnden vill poängtera att ett förbud mot BPA bör innefatta även andra ämnen med liknande egenskaper. Om förbudet endast gäller BPA finns risken att BPA ersätts med andra bisfenoler eller särskilt hälsofarliga ämnen vilket endast leder till en förskjutning av problemet. Det är därför viktigt att en strategi för hur det säkerställs att BPA inte ersätts med något annat särskilt hälsofarligt ämne tas fram innan ett förbud införs.

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Bengt Fladvad
ordförande

Anna Axelsson
miljödirektör

Kopia

Monica Törnlund, monica.tornlund@regeringskansliet.se